

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 391/09-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť D. Š., B., zastúpeného advokátom JUDr. P. A., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 M Cdo 16/2007 a jeho uznesením z 27. januára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. mája 2009 (telefaxom) a 13. mája 2009 (doplnená predložením originálu) doručená sťažnosť D. Š., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 M Cdo 16/2007 a jeho uznesením z 27. januára 2009.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi ako účastníkovi konania na strane odporcu v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 229/03 bola rozsudkom zo 7. novembra 2006 uložená povinnosť zaplatiť Mestskej časti B. (ďalej len „navrhovateľka“) sumu 75 650 Sk s 25 % úrokom z omeškania do zaplatenia. Zároveň bol sťažovateľ zaviazaný nahradiť navrhovateľke trovy konania. Proti tomuto rozsudku sťažovateľ nevyužil riadny opravný prostriedok a odvolanie nepodal.

Po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku okresného súdu však sťažovateľ podal generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podnet na podanie mimoriadneho dovolania proti tomuto prvostupňovému rozhodnutiu, a to v časti týkajúcej sa povinnosti zaplatiť navrhovateľke úrok z omeškania.

Generálny prokurátor podnetu vyhovel a proti rozsudku okresného súdu zo 7. novembra 2006 podal mimoriadne dovolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol tak, že konanie o ňom uznesením sp. zn. 4 M Cdo 16/2007 z 27. januára 2009 zastavil.

Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd svojím uznesením porušil jeho základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Toto svoje presvedčenie sťažovateľ odôvodnil takto:

«Sťažovateľ je presvedčený, že postupom Najvyššieho súdu SR v rozpore s vyššie uvedenými ustanoveniami Ústavy SR a medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj v rozpore so zákonnými ustanoveniami mu dovolací súd odňal možnosť konať pred súdom. (...)

Z(...) ustanovení, upravujících přípustnost mimoriadného dovolania, ani z akýchkoľvek iných zákonných ustanovení nevyplýva také obmedzenie, podľa ktorého by mimoriadne dovolanie nebolo prípustné proti právoplatnému rozhodnutiu prvostupňového súdu. Podrobne túto problematiku rozobral Najvyšší súd SR vo svojom stanovisku publikovanom pod č. 36/2008. Práve na uvedené stanovisko odkazuje dovolací súd aj v predmetnom prípade s tým, že sa nestotožňuje so závermi v ňom uvedenými. (...) Sťažovateľ má za to, že argumenty dovolacieho súdu voči zjednocujúcemu stanovisku NS SR neobstoja. (...) Slovenský právny poriadok neobsahuje ustanovenie, z ktorého by boli možné vyvodit' závery podobné záverom dovolacieho súdu o potrebe vyčerpania všetkých riadnych či mimoriadnych opravných prostriedkov pred podaním mimoriadného dovolania. Pokiaľ sa takýto výklad aj zhoduje s právnym názorom sudcov senátu dovolacieho súdu, ich povinnosťou je riadiť sa právnym poriadkom SR a nie tento poriadok vytvárať. To isté platí pre ďalšie rozhodnutie ÚS SR spomínané dovolacím súdom (PL. ÚS 57/99), ktoré iba obsahuje (bez toho, aby šlo o meritum veci) krátku definíciu mimoriadného dovolania ako subsidiárneho mimoriadného opravného prostriedku, avšak bez bližšieho odôvodnenia a podopretia tohto názoru ustanoveniami právného poriadku SR. Naproti tomu, zjednocujúce stanovisko NS SR sa venuje výhradne predmetnej problematike prípustnosti mimoriadného dovolania a obsírne definuje zákonné podmienky, ktoré sú nevyhnutné pre konanie o mimoriadnom dovolaní a súčasne jasne vymedzuje, že vyžadovanie splnenia akýchkoľvek iných, ako uvedených zákonných podmienok je protiprávne a protiústavné.

(...) Z právnej úpravy obsiahnutej v O. s. p. je zrejmé, že minimálne po dobu jedného roku má požiadavka riadneho a zákonného súdnictva prednosť pred stabilitou súdnou mocou protizákonne upravených súkromnoprávných právnych vzťahov.

Záverom si sťažovateľ dovoľuje poukázať na skutočnosť, že hoci dovolací súd na strane jednej založil svoje rozhodnutie na „nedotknuteľnosti“ stability právnych vzťahov, a to bez opory v zákonných ustanoveniach, na strane druhej rozhodol v rozpore so zjednocujúcim stanoviskom NS SR, ktoré síce nie je oficiálne záväzné, ale jeho ukotvenie v právnom poriadku jeho „nepriamu záväznosť“ predpokladá. Sťažovateľ má za to, že rovnaké rozhodnutie štátneho orgánu v prakticky totožných prípadoch predstavuje významnejší a dôležitejší pilier právnej istoty, ako nezmeniteľnosť právoplatného nezákonného súdneho rozhodnutia.»

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 M Cdo 16/2007 a jeho uznesením z 27. januára 2009 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň žiadal, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Napokon si sťažovateľ uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti navrhol, aby ústavný súd vyslovil, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 M Cdo 16/2007 a jeho uznesením z 27. januára 2009 bolo porušené jeho základné právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ je presvedčený, že najvyšší súd mu „odňal možnosť konať pred súdom“, keď zastavil dovolacie konanie pre nesplnenie podmienok jeho prípustnosti, pretože takto postupoval v rozpore s relevantnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ale aj v rozpore s ustanoveniami ústavy a medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Podľa jeho názoru zo žiadneho ustanovenia v právnom poriadku Slovenskej republiky nevyplýva obmedzenie, podľa ktorého by mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora nebolo prípustné proti právoplatnému rozhodnutiu prvostupňového súdu.

Sťažovateľ svoje presvedčenie odôvodnil najmä tým, že otázkou prípustnosti mimoriadneho dovolania podľa § 243e OSP sa najvyšší súd už zaoberal, a to na základe podnetu generálneho prokurátora č. k. VI Gc 3002/06-46 z 8. novembra 2006 v súvislosti s nejednotnosťou senátov občianskoprávneho kolégia (najvyššieho súdu) pri aplikácii ustanovenia § 243e ods. 1 OSP. Najvyšší súd (jeho občianskoprávne kolégium) napokon prijal k zjednoteniu výkladu tohto ustanovenia stanovisko č. 36/2008 Zbierky rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky, z ktorého vyplýva, že podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania a mimoriadnym dovolaním v zmysle ustanovenia § 243e OSP môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd

vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy (resp. listiny) o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré ich viedli k rozhodnutiu vo veci samej alebo k inému súdnemu rozhodnutiu, ktorým končí konanie pred nimi. Tento postup je dôsledkom toho, že všeobecné súdy vychádzajú pri prerokovaní a rozhodovaní vecí patriacich do ich právomoci zo zákonnej úpravy a z vlastnej interpretácie zákonov.

Základné právo na súdnu ochranu neznamena nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, t. j. aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Neúspech v súdnom konaní nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Ak tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať.

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. A preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu.

Uznesením sp. zn. 4 M Cdo 16/2007 z 27. januára 2009 najvyšší súd konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora podané na podnet sťažovateľa zastavil, a to z dôvodu, že jedna zo zákonných podmienok mimoriadneho dovolania nebola splnená.

Podľa § 243e ods. 1 OSP ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f OSP), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Najvyšší súd zastavenie dovolacieho konania odôvodnil tým, že sťažovateľ pred podnetom generálnemu prokurátorovi na podanie mimoriadneho dovolania nevyčerpal riadny opravný prostriedok – odvolanie – proti rozsudku okresného súdu, hoci prípustný a sťažovateľ ním mohol dosiahnuť požadovanú zmenu prvostupňového rozhodnutia.

Z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že:

«Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je

možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie (§ 243e ods. 1 O. s. p.).

Citované ustanovenie vymedzuje (nad rámec podmienok konania v prvom stupni, odvolacieho konania a tiež konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch podávaných účastníkmi konania) ďalšie tri podmienky konania, ktorých splnenie zákon vyžaduje práve v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Prvou z týchto podmienok je okolnosť porušenia zákona právoplatným rozhodnutím súdu, druhou požiadavka na ochranu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a treťou nemožnosť dosiahnutia ochrany inými právnymi prostriedkami. Pretože všetky uvedené podmienky konania o mimoriadnom dovolaní musia byť splnené súčasne, nedostatok ktorejkoľvek z nich bráni vecnému prejednaniu mimoriadneho dovolania.

Podľa názoru dovolacieho súdu ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu zásadne vyžaduje intervenciu (mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora) vtedy, ak sám účastník využil všetky právom, predpokladané prostriedky na zvrátenie stavu založeného rozhodnutím porušujúcim zákon, no nebol úspešný. Požiadavka na ochranu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu ako podmienka konania o mimoriadnom dovolaní nie je daná vtedy, ak sám podnecovateľ mimoriadneho dovolania v konaní predchádzajúcom podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku opomenul hájiť svoje práva najmä nepodaním niektorého z opravných prostriedkov vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov, resp. ich oneskoreným podaním, hoci ich mohol účinne využiť. Splnenie uvedenej požiadavky ako jedného zo základných predpokladov prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora súvisí s princípom právneho štátu a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Ak jeden z účastníkov občianskeho súdneho konania nevyužije svoje právo na účinné podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu, hoci mu v tom nebránili dôležité, resp. závažné dôvody (čím realizuje svoje procesné dispozičné právo zdržať sa, resp. nevyužiť možnosť podať riadny či mimoriadny opravný prostriedok), právna istota druhého účastníka, spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie, nemôže byť narušená

inštitútom mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora. V súvislosti s tým dovolací súd dáva do pozornosti nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. septembra 1996 sp. zn. PL. ÚS 43/95, v odôvodnení ktorého sa okrem iného poukazuje na „Zásady civilného procesu na lepšie fungovanie justície“ prijaté Výborom ministrov Rady Európy v roku 1984, v ktorých sa odporúča, aby sa obmedzili dozorové opravné prostriedky, týkajúce sa najmä oprávnení generálnych prokurátorov. Tento cieľ sa napĺňa predovšetkým možnosťou účastníkov konania podať proti rozhodnutiu súdu riadny opravný a prípadne aj mimoriadny opravný prostriedok. Požiadavka na využití riadnych a prípadne aj mimoriadnych opravných prostriedkov samotným účastníkom vyplýva aj zo zásady, podľa ktorej každý si má strážiť svoje práva (vigilantibus iura). V riešení tejto otázky sa senát dovolacieho súdu nestotožňuje so stanoviskom publikovaným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 36/2008, podľa ktorého podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Uvedené stanovisko argumentujúce tým, že právna úprava výslovne nepodmieňuje podanie mimoriadneho dovolania využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania, neprihliada na výnimočnosť mimoriadneho dovolania a na výklad rešpektujúci vyššie uvedené právne princípy a zásady. Okrem toho nie je v súlade ani s názorom pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadreným v uznesení z 19. júla 2000 sp. zn. PL. ÚS 57/99, v ktorom Ústavný súd zaujal stanovisko ku kritériám prípustnosti mimoriadneho dovolania. Vychádzajúc z výnimočnosti tohto opravného prostriedku Ústavný súd vyslovil v uvedenom rozhodnutí názor, že kritériom akceptovateľnosti právnej úpravy mimoriadneho dovolania je, okrem iného, povinnosť vyčerpať iné, dostupné právne (procesné) prostriedky nápravy pochybení vytykánych v mimoriadnom opravnom prostriedku, že ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne, t. j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha mimoriadneho dovolania, neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (s výnimkou dovolania - § 243f ods. 2 písm. c/ O. s. p.) alebo také prostriedky nemala k dispozícii alebo jej bolo zákonnými prekážkami znemožnené využiť tieto právne prostriedky nápravy, a že oprávnenie generálneho prokurátora vzniká až vtedy, ak sa preukáže, že účastník tieto prostriedky buď nemal, alebo mal a bol s nimi neúspešný, prípadne objektívne prekážky mu znemožnili ich využitie.

V zmysle ustanovenia § 159 ods. 1 a ods. 2 O. s. p. doručení rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný. Jeho výrok je záväzný v rozsahu stanovenom v § 159 ods. 2 O. s. p. a je prekážkou právoplatne rozsúdenej veci (§ 159 ods. 3 O. s. p.).

Podľa § 206 ods. 1 O. s. p. ak podá ten, kto je na to oprávnený, včas odvolanie, nenadobúda rozhodnutie právoplatnosť, dokiaľ o odvolaní právoplatne nerozhodne odvolací súd. Odvolanie je teda riadnym opravným prostriedkom aj proti rozhodnutiu súdu vydanému vo forme rozsudku. Včas podané odvolanie na to oprávnenou osobou má odkladný (suspenzívny) účinok spočívajúci v tom, že podaním odvolania sa odkladá právoplatnosť napadnutého rozhodnutia. Okrem odkladného účinku má aj účinok devolutívny, ktorý spočíva v tom, že po podaní odvolania je oprávnený ďalej vo veci konať a o nej rozhodnúť iba odvolací súd.

V prejednávanej veci žalovaný, namietajúci vo svojom podnete nesprávnosť rozsudku okresného súdu, nepodal proti nemu odvolanie ako riadny opravný prostriedok, hoci odvolanie proti rozsudku bolo prípustné a jeho podaním mohol dosiahnuť zmenu rozsudku okresného súdu vo výroku, ktorým bolo rozhodnuté o úrokoch z omeškania. Využitím tohto opravného prostriedku nielenže mohol, ale aj mal možnosť dosiahnuť nápravu, resp. zvrátenie stavu založeného rozhodnutím porušujúcim zákon. Z obsahu spisu pritom nevyplývajú žiadne objektívne prekážky, ktoré by žalovanému znemožnili využitie tohto opravného prostriedku. Nebola preto splnená podmienka konania o mimoriadnom dovolaní, a to že jeho podanie vyžaduje ochrana práv žalovaného.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky konanie o mimoriadnom dovolaní pre nedostatok jednej z podmienok takeého konania a neodstrániteľnosť takej prekážky konania podľa § 243i ods. 2, § 243c, § 243e ods. 1 a § 104 ods. 1 vety prvej O. s. p. zastavil.»

V zmysle už citovanej judikatúry ústavného súdu je teda jeho úlohou posúdiť, či najvyšší súd v napadnutom konaní ústavne súladným spôsobom vyložil právnu normu, ktorú vo svojom rozhodovacom procese aplikoval, a či v tomto smere nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. Rovnako je z hľadiska poskytnutia ochrany základným právam sťažovateľa potrebné

preskúmať, či rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti a či je ústavne konformným spôsobom odôvodnené.

Prihliadnuc na uvedené požiadavky ústavný súd dospel k záveru, že uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 16/2007 z 27. januára 2009 spĺňa všetky požadované ústavnoprávne kritéria na ochranu základných práv a slobôd. Jednoznačne dáva odpovede na všetky relevantné otázky, prečo dovolacie konanie zastavil. Najvyšší súd uviedol, na základe ktorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku v tomto konaní postupoval, ako ich aplikoval, a dostatočne svoj názor, prečo tak urobil, odôvodnil, a to v súlade s názorom ústavného súdu už v minulosti prezentovaným v uznesení sp. zn. PL. ÚS 57/99 z 19. júla 2000. Podľa neho ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne, t. j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania mimoriadneho dovolania, neúspešne využila všetky zákonom dovoľené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov [s výnimkou dovolania – § 243f ods. 2 písm. c) OSP] alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii, tak ako to je vo veciach správneho súdnictva, kde nie je prípustné (až na výnimku) ani odvolanie, alebo jej bolo zákonnými prekážkami znemožnené využiť tieto právne prostriedky nápravy. Z tohto zákonného predpokladu vyplýva významné obmedzenie prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktoré zabezpečuje jeho výnimočnosť v súlade s teoretickou podstatou mimoriadneho opravného prostriedku (PL. ÚS 57/99).

Podľa názoru ústavného súdu sa teda v posudzovanom prípade postup najvyššieho súdu v žiadnom smere neodchyľuje od ústavne súladného výkladu a aplikácie zákonného ustanovenia o mimoriadnom dovolaní, preto ním nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z týchto dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde už na predbežnom prerokovaní z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2009